

jokave pesmi pridejo redkokdaj pod roke, kakor so Riečaninove „Riečanke“. Nič krepkega, nič zdravega ni v njih — neka nerazložljiva žalost jih je rodila, in oče jim je napačni, recimo namišljeni pesnikov entuziazem do domovine. Lepo je in priporočljivo, da je človek patrijot — posebno v sedanjih časih — a patrijotizem naj se kaže v moči in požrtvovalnosti, a ne v vsakdanjih frazah in tudi ne v resignirani žalosti in brezupu. Posebno velja to za pesnika. Domoljuben pesnik bodi narodni prorok, ki oznanjaj domovju lepše dni, ki navdušuj rojake na odpor proti stiskalcem, a nikdar naj se pesniku ne naseli v srce resignacija, češ: „Vse je zastoj! Izgubljeni smo.“ Pesnik bodi neustrašen, pogumen in drzen kakor sokol — četudi mu stiska srce žalost, izhajajoča iz trpke osode narodove. Riečanin hoče biti lirik. Svoje nezrele plodove je razvrstil v štiri dele pod zaglavja: „Riečke elegije“, „Soneti“, „Uz obalo Rječine“ in „Razne pjesme“. Povsod tista jokavost, brez krepkega jeklenega poguma, in zdi se nam, kakor bi brali lamentacije 15letnega mladeniča, živečega od lepodonečih fraz, ki dosti govori, a malo pove. Tudi „Riečanke“ se odlikujejo po gostobesedni dolgovestnosti, da te mineva potrpljenje, ko jih bereš, in da jih odložiš s tiho jezo: „Čemu se ljudje silijo.“ — Pokojni hrvaški pripovednik Evg. Kumičić, čigar manom so pesmi posvečene, ni dobil v Riečaninu najboljšega glasnika svojega imena. L. T.

M. M. Uskoković: **Pod životom**. 80. Str. 92. Cena 1. dinar. (1 K). — Drobna knjžica, drobne črtice. Male sličice, črtice, arabeske, poezije v prozi so danes nekaj navadnega na književnem trgu raznih narodov. Take stvarce se lahko pišejo in lahko tudi čitajo. Marsikateri pisatelj, ki ne čuti v sebi dovolj sile in smelosti za večje leposlovno delo, piše take črtice. Vendar tudi tu lahko hitro spoznaš zrno od plevela, a poleg slabejših stvari najde čitatelj večkrat cvetko prave poezije.

Uskoković je mlad srbski pisatelj, je že doslej sodeloval pri raznih srbskih časopisih in ne brez uspeha. Tudi te črtice so bile že tiskane v raznih listih, a zdaj jih je zbral v posebni knjižici. Razdelil jih je pod tri naslove: „Ništi“ (8), „Iz intimnog kuta“ (7) in „Morituri“ (4). V prvem oddelku opisuje tragedijo življenja bednih in izgubljenih duš, v drugem je zaigral na melanholične, strastvene strune svoje ljubezni, v tretjem toži po izgubljeni sreči in ljubezni. Pisatelj je dober črtičar, ki se je vglobil v notrinjo tujih src in svoje duše, vendar bi rekel, da svet vendar le malo preostro sodi. Za prirodo ima dobro

oko in s par potezami očrta ozračje, v katerem se nahaja, a pripovedovanje mu je zanimivo in spretno. Upati smemo, da napiše še več večjih in boljših stvari od teh drobnih črtic. Zbirka ne bi nič izgubila, če bi izpustil črtici: „U jugovoj noči“ in „Rekvjem“. J. B.

**Letopis Matice srpske**. Knjiga 235. sveska I. za godinu 1906. — Vel. 80. Str. 144. Cena 1 K. — „Matica srbska“ v Novem Sadu izdaja vsako leto razun „Knjig Matice srpske“ (znanstvene in zabavne vsebine) in „Knjig za narod“ (popularne knjige poučne in zabavne vsebine) še po šest knjig svojega letopisa, ki prinaša lepe razprave in spise in podrobno ocenjuje vse znamenitnejše pojave v srbski književnosti. Prva knjiga letošnjega leta je prav zanimiva. Na prvem mestu pod naslovom „Iz najnovije ruske književnosti“ opisuje Rus Nikolaj Ivanovič Korobka znanega pisatelja Vladimira G. Korolenka, ki je nedavno slavil dvajsetletnico svojega književnega delovanja. Korolenko je preživel svojo mladost v južno-zapadni Rusiji; posebno v njegovih prvih spisih se pozna vpliv poljskega elementa. Poljaki imajo bogato preteklost, ki Rusom manjka, in zato se je pri njih razvil neki filozofski nazor o življenju z bujnim romanticizmom. Plemstvo južno-zapadnega kraja je bilo po narodnosti malorusko, a po kulturi poljsko, zato se je zbudilo malorusko narodno čuvstvo pri panih in pri šlahi stare Poljske, kar je povzročilo idealiziranje maloruske starine in kozaštva, česar se je tudi Korolenko dotaknil v svojih spisih. Zanimivo je, kar pravi pisatelj: „Poljska se obrazovanost znatno razlikuje od ruske. Pre svega ona je starija. Poljska je, blagodarci katolicizmu, rano ušla u porodicu evropskih naroda. Ona je u literaturi imala već zlatni vek u ono vreme, kada kod Rusa i ne beše pomena o literaturi u pravom smislu reči.“ Korolenko se je zgodaj otrešel poljskega vpliva, ker je moral že v mladih letih v prognanstvo, kjer je preživel najlepša leta svojega življenja. Zdaj se je izgubil pri njem poetični romanticizem in on postaje hladen opazovavec, a od prejšnjega mu je ostalo samo globoko čuvstvo toge iz žalosti, ki se kaže v njegovih lepih slikah iz sibirskega življenja. — „Iz novijih pesama Jovana Dučića“ imamo trinajst pesmi tega pesnika, kateremu stih jako gladko teče.

„Tri deputacije“ je komedija v enem dejanju iz življenja priljubljenega srbskega pesnika Branka Radičevića, a napisal jo je najbolji in najbolj marljivi srbski dramatik Dragotin J. Ilijć. Pisatelju se je posrečilo, da je na dramatičen način pokazal

borbo, ki jo je moral izvojevati Vuk Karadžić in z njim tudi daroviti pesnik mladosti in srca Branko Radičević proti starokopitnežem, ki so z vsemi silami branili stari slavenosrbski jezik in svojega Klopstocka Lukijana Mušickega. Branko je prišel v Karlovce na počitnice, kjer ga je veselo sprejela mladež, ker so ji njegove v pravem narodnem duhu zložene pesmice segale v srce. Nastanil se je v hiši karlovškega meščana Čike Mije, katerega brat Lukijan, umirovljen profesor poezije in retorike iz dōbe Lukijana Mušickega je bil strašen nasprotnik Vuka in narodnega jezika in se zelo jezil na joto, ki jo je Vuk

vzel v svoj alfabet. Govoril je svojemu bratu, ki se je tudi navduševal za Branka: „Jerbo si prostak, pa nemaš ni ponjatija, šta se sve od Rima sprema, samo da nas odpade od pravoslavija, jezika i serpskoga morala. Najmili su Vuka — — hu, da gadnoga imena! . . . da uvuče u serpski alfabet šokačku Jotu, da izgoni staroslavjanske jerove i debelo jerove, a kada u tome uspjeh obezpečī, onda eto ti i latin-skog alfabeta! — A več posle? . . . Danas Jotu, sutra ceo alfabet, a za njim će več i katoličesko svjašćenstvo s biskupami i kurijom.“ Profesor združi celo deputacijo, ki gre

na magistrat s prošnjo, da se Branko kot „razvratnik, jotovac“, ki kvari mladež, spodi iz mesta. Zbereta se še deputaciji dijakov in deklic, ki pa ne gresta na magistrat, ampak k Branku, da ga proslavita in osmešita deputacijo njegovih nasprotnikov. Komedija se bode med srbskim narodom lahko in koristno uprizorila, a posrečil se je pisatelju posebno tip starega profesorja, ki s svojimi deklamacijami v slavenosrbskem jeziku dobro označuje nasprotnike Vukovega stremljenja in njih malenkostno mišljenje.

Potem sledi konec Stanojevičeve velike razprave: „Knjige i drugo u starim srpskim zapisima.“ Prav obilo mesta v knjigi so dobile književne ocene in poročila (str. 95.—136.) Marko Car podrobno ocenjuje pesmi Svetislava Stefanovića (pesme originalne i prevedene 1903. in 1904.) in priznava temu mlademu pesniku obilo nadarjenosti in pesniškega duha. Profesor M. Budisavljević se bavi z Uskokovičevimi črticami: „Pod životom,“ o katerih sem že izpregovoril, in kaže napake in nezrelost pripovedke Veljka Radojevića: „Teško tome koga kunu“. Sledé še ocene studije

iz jugoslovanske književnosti „Pripovedka o devojci brez ruku“ od Pavla Popovića, Čurčinove razprave „Das serbische Volkslied in der deutschen Literatur“, Šurminove razprave: Početak gajevih Novina i t. d. Med nekrologi omenjam samo onega o Milošu Cveiču, ki je umrl koncem preteklega leta in kot glumec, redatelj in dramatski pisatelj zasluzil, da mu ostane trajen spomin med srbskim narodom.

Janko Barlé.

**Świat Słowiański** je priobčil študijo Tad. Stan. Grabowskega o Aškercu, ki je izšla v ponatisu kot del

„Szkic i rozpraw z pismiennictw słowiańskich“. Pisatelj seveda postopa jako obzirno z Aškercem; ne zamerimo mu, da je v spisu vse polno netočnosti in krivih sodb, le eno moramo omeniti. Grabowski opazuje pri Aškercu trdo, nepesniško obliko ter iz tega izvaja splošno trditev, da je slovenska poezija zaostala ter se mora boriti še z artistično-literarnimi težkočami jezika. To ni res, ker so ravno v finezi jezika moderni daleč prekosili Aškercu ter podali dokaz, da je slovenski jezik dovolj olikan za najvišjo poezijo.



Spomenik Hmelnickega v Kijevu.

